

GRÓF KOHÁRY ISTVÁN
MEGYEI TÖRTÉNELEMVERSENY

II. forduló

2018/2019

Javítási útmutató
Esszékérdés

VIII. Esszé: A Rákóczi-szabadságharc társadalmi összefüggései

Szempont	Műveletek és tartalmak	Pont		
Feladatmegértés	A versenyző a szabadságharc minden időszakának aktuális társadalmi helyzetét mutatja be. Nem tér ki hosszas külpol., katonai vagy gazd. kérdésekre. Ennek során összehasonlító, a korszak vagy a téma egészén átívelő megállapításokat is tesz. A válasz a forrásokból is merít, azok felhasználásával lényegi összefüggésekre utal.	0-2		
		0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi; így pl. az egyes uralkodási évszámokat, a nemzetközi viszonyok térbeli jellemzőit.	0-4		
	Helyesen használ jónéhányat ezen évszámokból: 1687, 1686, 1687, 1697, 1703, 1703-1711, 1701-1713, 1703. június, 1705 1706, 1707, 1708, 1710, 1711. ápr. 30., máj.1.	0	1	2
	Rögzíti a téma térbeli vonatkozásait, mint pl. Pozsony, Bécs, Karlóca, Debrecen, Eperjes, Hegyalja, Tiszahát, Szécsény, Nagyszombat Ónod, Sárospatak, Trencsén, Romhány, Nagymajtény, Szatmár	0	1	2
Kommunikáció, szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0-6		
	K1. Szakszerűen használja az alábbi általános történelmi fogalmakat: abszolutizmus, rendi gyűlés, centralizáció, udvar, várrobbantások, területi integritás (egység), adó, társadalom, fejedelem, reálpolitika, kompromisszum, amnesztia, vallás-szabadság stb.	0	1	2
	K2. Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket: szabad királyválasztási / ellenállási jog, eperjesi mézárszék, Diploma Leopoldinum, gubernátor, szerb kiváltságok, Határőrvidék, Újszerzeményi Bizottság (Neoacquistica Commissio), fegyverválság, Forspont Péter és Porció Pál, hegyaljai / tiszaháti felkelés, „Cum Deo pro patria et libertate”, brezáni kiáltvány, Mo. vezérő fejedelme, rendi konföderáció, vetési pátens, gyalui pátens, spanyol örökösödési háború, kuruc, trónfosztás (detronizáció), „Eb ura fakó...”, szatmári béke, Rodostó, Vallomások, Emlékiratok	0	1	2
	K3. A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, források használata	A vizsgázó a válaszába beépíti a forrásokban található információkat és következtetéseket von le belőlük.	0-12		
	F1. Rögzíti pl., hogy Rákóczi a meglévő felső-magyarországi kurucmozgalomnak állt élére, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapításokat tesz (pl. ismerteti az 1697-es hegyaljai felkelést <i>vagy</i> lényegre törően bemutatja azt a Rákócziban lezajló változást, melynek során fölismeri történelmi szerepét).	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
	F2. Rögzíti pl., hogy a brezáni kiáltványban Rákóczi a „nemeseket és a nemteleneket” egyaránt fölhívja a küzdelemre, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapításokat tesz (pl. utal a szabadságharc elején kiadott vetési és gyalui pátensre <i>vagy</i> azok tartalmára).	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
	F3. Megemlíti pl., hogy Rákóczi rendszeresen tart országgyűléseket <i>vagy</i> legalább kettőt néven nevez, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapításokat tesz (pl. az így működtetett rendi monarchia, fejedelmi állam nemcsak politikai, hanem társadalmi kérdések megvitatására is használta	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
0		1	2	

	e gyűléseket, így a nemesi adó bevezetésére az ónodit <i>vagy</i> ismerteti ennek az adónak a pénzügyi szükségszerűségét, az általa kiváltott feszültséget).			
	F4. Rögzíti pl., hogy a szatmári béke kompromisszumon alapul, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapításokat tesz (ismerteti a béke ide vonatkozó főbb pontjai közül legalább kettőt, ti. általános amnesztia, vallásszabadság, a rendi jogok és alkotmány biztosítása <i>vagy</i> bemutatja Rákóczi hozzáállását).	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
		0	1	2
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	A vizsgáló feltárja a szabadságharc minden időszakának aktuális társadalmi helyzetét, összehasonlító megállapításokat tesz. Nem tér ki hosszas külpol., katonai vagy gazd. kérdésekre.	0-12		
	E1. Rögzíti a tényt, hogy a magyar nemesség jelentős részét a Habsburg abszolutista elnyomás állítja Rákóczi oldalára, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapításokat tesz (kifejti a nemességet ért sérelmeket, kiváltképpen az Újszerz. Biz. működését <i>vagy</i> utal a lipóti abszolutizmussal szembeni korábbi nemesi mozgalmakra).	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
		0	1	2
	E2. Rögzíti a tényt, hogy a magyar jobbagyságot a Habsburg abszolutista elnyomás állítja Rákóczi oldalára, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapításokat tesz (pl. részletezi ennek eseményeit: adóterhek, a törökellenes háború során megélt visszaélések (elszállásolás, fuvaroztatás, „szoldateszka”, a végváriak elbocsátása stb.).	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
		0	1	2
	E3. Összehasonlító jelleggel leszögezi, hogy a szabadságharc sikerei éppúgy, mint hanyatlása tükrözik a mozgalom éppen aktuális társadalmi megítélését, támogatottságát; és ezzel kapcsolatban lényegi megállapításokat tesz (pl. bemutatja a hanyatlás időszakának társadalmi vetületét, a nemesi, ill. a jobbagyi réteg elfordulását Rákóczi zászlajától).	Rögzít		
		0	1	
		Megállapít		
		0	1	2
E4. Leszögezi, hogy I. József kezdeményezéseket tett a magyar társadalom megnyerésére 1707 után, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapításokat tesz (pl. reálpolitikusi lépéseknek ismeri el és néhányat név szerint is említ, mint az Újszerz. Biz. megszüntetése, amnesztiaígéret stb. <i>vagy</i> utal arra, hogy mindez a szatmári béke alapjául szolgál majd). * E tartalmi pontnál (E4) más releváns kérdéskör is elfogadható, s attól függően, hogy milyen részletesen, mennyi megállapítással mutatja be azt a versenyző, kapjon érte 1-2-3 pontot. Így például Rákóczi nimbusza a nép körében a szabadságharc bukását követően.	Rögzít			
	0	1		
	Megállapít			
	0	1	2	

* Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, ill. az eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is!!!